

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De heer drs. S.A. Blok
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Datum: 5 maart 2013

Betreft: Verhoging isolatiewaarde voor gebouwen per 1 januari 2015

Geachte heer Blok,

Op 8 juni 2012 heeft uw voorganger minister Spies een brief aan de Tweede Kamer gestuurd met daarin het voornemen om op 1 januari 2015 de Rc-waarde van gebouwen te verhogen naar 5,0 m²K/W.

Wij willen de minister voorstellen om de isolatie-eis voor dichte delen per 1 januari 2015 te differentiëren. Wij adviseren de minister het volgende:

- Verhoog de Rc voor daken naar 6,0. Dit kan in de praktijk zonder problemen en levert de meeste energiewinst op. Deze investering is in 20-30 jaar terug te verdienen.
- Verhoog de Rc voor gevels naar maximaal 4,5 om grote kostenverhogingen in dit bouwdeel te voorkomen.
- Houd de Rc voor begane grondvloeren op 3,5 omdat verhoging niet kostenefficiënt is en vrijwel geen energiewinst oplevert.

Ons voorstel levert ten opzichte van de huidige Rc-waarde voor een gemiddelde tussenwoning indicatief een energiewinst op van 50 m³ gas per jaar (0, 10 en 40 m³ voor respectievelijk vloer, gevel en dak). Uit onderzoek dat wij het afgelopen jaar hebben laten doen naar praktijkervaringen met verhoogde schilisolatie blijkt dat de niet-gedifferentieerde Rc-waardeverhoging van 3,5 naar 5,0 een energiewinst van 52 m³ gas per jaar oplevert. Dat is een marginaal verschil met ons voorstel.

Hierbij merken wij op dat een correcte uitvoering bij hogere isolatiewaarden van nog groter belang en kritischer wordt om de berekende energiewinst daadwerkelijk te realiseren. Zo kan het verbeteren van de kierdichtheid en een goede controle daarop 32 tot 58 m³ gasbesparing per jaar opleveren. Daarom is een vorm van kwaliteitsborging vereist om het gewenste energetisch effect zeker te stellen. De oplevertoets in het kader van het Energielabel Nieuwbouw voorziet hierin. Het effect van de oplevertoets kan even groot of zelfs groter zijn dan het effect van de Rc-aanscherping. Wij dringen daarom nogmaals aan op een spoedige invoering van het Energielabel Nieuwbouw.

Onderzoek naar praktijkervaringen

Ons voorstel voor gedifferentieerde Rc-waarden komt onder meer voort uit het onderzoek dat wij hebben laten uitvoeren naar praktijkervaringen met verhoogde schilisolatie.

In dat kader zijn het afgelopen najaar discussiebijeenkomsten met bouwpartijen gehouden, waarbij de praktijkervaringen met Rc 5,0 en hoger ter plaatse en in detail werden bekeken en besproken. De ervaringen zijn door Nieman Raadgevend Ingenieurs beschreven in bijgevoegd rapport. Op basis hiervan adviseren wij om de isolatie-eis voor dichte delen per 1 januari 2015 per bouwdeel gedifferentieerd in het Bouwbesluit op te nemen.

Op basis van het rapport concluderen wij het volgende:

- Verhoging van de Rc-waarde van daken naar Rc 5,0 levert in de praktijk geen problemen op, en geeft voldoende energiewinst om kostenefficiënt te zijn.
- Verhoging van de Rc-waarde van vloeren naar Rc 5,0 levert in de praktijk geen problemen op, maar de energiewinst is gering (indicatie: 4 m³ gas, € 2,60 per jaar) en is in het geheel niet kostenefficiënt (besparing is minder dan 1% van investering).
- Verhoging van de Rc-waarde van gevels levert momenteel in de praktijk de meeste uitvoeringsproblemen op, vooral bij baksteen buitengevels. De baksteen gevel wordt in 79% van de bouwprojecten toegepast. Verhoging van de Rc naar 5,0 bij baksteen gevels met steenachtig binnenspouwblad leidt vooral bij midden- en hoogbouw tot grote kostenverhogingen, terwijl de energiewinst beperkt is. Een verhoging tot Rc 4,5 blijkt wel kostenefficiënt uit te voeren, door de gebruikelijke bouw-details 'op te rekken'.
- De U-waarde voor transparante delen is per 2013 aangescherpt tot 1,65. Wij willen de komende jaren de ervaringen met deze verbeterde kozijnen en ramen monitoren en daarnaast praktijkonderzoek uitvoeren naar drielaags glas: ervaringen, kosten en praktische aandachtspunten zoals gewicht in relatie tot arbo-eisen. Als hierbij geen knelpunten blijken, is een aanscherping tot niveau drielaags glas in traditionele kozijnen (U-waarde 1,3) in 2015 wat ons betreft een optie. De transparante delen zorgen van oudsher voor grote energieverliezen. Aanscherping hiervan heeft zowel energiebesparing als ook comfortverhoging tot gevolg.

In deze crisistijd, waarin de verkoop van nieuwe woningen zwaar onder druk staat en veel bedrijven daardoor in grote problemen verkeren, zijn kostenverhogingen en een verslechterende concurrentiepositie voor veel ondernemers reden om vraagtekens te plaatsen bij handhaving van de doelstellingen van het Lente-akkoord. Toch staan de vier brancheverenigingen nog steeds achter het besluit om zich aan de doelstellingen te houden en niet het Rijk te vragen om ze neerwaarts bij te stellen. In dat verband doen wij wel een nadrukkelijk beroep op de overheid om de verhoging van de Rc-waarde in lijn te laten lopen met onze ervaringen uit de praktijk. Anders verliest het Lente-akkoord haar geloofwaardigheid.

Concurrentiepositie

Tot slot vragen wij nogmaals aandacht voor het stellen van energie-eisen aan de bestaande bouw. De grootste opgave ligt immers in de bestaande bouw. Daar zijn dan ook de grootste energiebesparingen te behalen. Gezien de aanhoudende crisis en de recente ontwikkelingen maken we ons zorgen om de concurrentiepositie van de nieuwbouw ten opzichte van de bestaande bouw. Dit beeld wordt nog eens versterkt doordat bestaande bouw meer dan nieuwbouw gebruik kan maken van gunstige financieringsvoorwaarden voor energiezuinige woningen.

Als de nieuwbouw alleen maar te maken krijgt met kostenopdrijvende hogere eisen, maar daar geen ondersteunende maatregelen tegenover staan zoals in de bestaande bouw, wordt nieuwbouw uit de markt geprijsd. De brancheverenigingen verbonden aan het Lente-akkoord Energiezuinige Nieuwbouw vinden dat een ongewenste ontwikkeling. Hierover hebben Bouwend Nederland, NEPROM en NVB u op 26 februari een brief met voorstellen gestuurd aangaande "Aanwending stimuleringsmaatregelen woonakkoord ten bate van nieuwbouw".

Hoogachtend,

de brancheverenigingen verbonden aan het Lente-akkoord Energiezuinige Nieuwbouw,

voorzitter Bouwend Nederland
mr. drs. L.C. Brinkman

voorzitter NEPROM
ir. W.J. Bodewes

voorzitter NVB
ing. J.M. Groen MRE

voorzitter Aedes
ir. M.A.E. Calon

c.c.: Vaste Commissie voor Binnenlandse Zaken

Bijlage: rapport Onderzoek hoogwaardige thermische schil, Nieman Raadgevende ingenieurs, februari 2013